Aan: Gemeente Leudal, leden van Commissie fysiek

Van: Stichting Duurzaam Zevenellen

Betreft: inspreken ivm Position paper Zevenellen

Datum: 16 april 2020

Geachte aanwezigen,

Jarenlang kreeg onze stichting Duurzaam Zevenellen geen gehoor bij de gemeente Leudal. De zorgen van inwoners over de ontwikkelingen op Zevenellen werden nauwelijks gehoord. Maar gelukkig is er het afgelopen jaar iets veranderd. Sinds november hebben we elk kwartaal een gesprek met de portefeuillehouder. Hij heeft een begin gemaakt met het formuleren van uitgangspunten en actiepunten die moeten gaan leiden tot “ruimte voor welvaart en waarborg voor welzijn”.

Daarvoor willen wij hem bedanken. Want hiermee is een eerste stap gezet om de bestuurscultuur te doorbreken, waarin gezondheid en leefbaarheid het vaak aflegden tegen economische belangen.

De actiepunten in het position paper zijn belangrijk. Wij vragen de gemeente dan ook nadrukkelijk om ervoor te zorgen dat deze zo snel mogelijk worden uitgevoerd.
Vooral de acties rond risicomanagement en een betere ontsluiting naar de N280 zijn eerste stappen in de goede richting.

Maar het is pas een begin. Er moet nog veel meer gebeuren voordat wij, als inwoners, echt kunnen vertrouwen dat we gezond en veilig kunnen wonen rondom Zevenellen. En dat kan alleen waargemaakt worden als aan de voorkant iets gebeurt, als ook voorkomen wordt dat er ziekmakende fabrieken op Zevenellen komen. En dat ontbreekt in de position paper nog.

Wat nog meer nodig is

1. Bij het meetprogramma ontbreekt het voorwerk, het leggen van een duidelijk verband met gezondheid. Om dat goed te doen moet al aan de voorkant duidelijk worden dat inwoners geen riscio’s lopen.
   Nu al moet, door een onafhankelijke partij zoals het RIVM, een schatting gemaakt worden van de te verwachten emissies en stressoren van de fabrieken op Zevenellen en wat de effecten daarvan op deze gezondheid en de leefbaarheid zijn. Dit wordt een GezondheidsEffectRapportage (GER genoemd);
   Vandaaruit kunnen vervolgens voorschriften opgelegd worden aan bedrijven die zich op Zevenellen willen vestigen.
2. Politieke wil om om gezondheid in relatie tot industrie een echte plek te geven in de beleidsvorming, vergunningverlening, toezicht en handhaving.
   Daar ontbreekt het op dit moment aan. Het vergunningen- en toezichts-/handhavingsstelsel functioneert onvoldoende, en het zal nog jaren duren voordat dat op orde is en voldaan wordt aan de robuustheidscriteria die de minister van I&W opgesteld heeft voor een beter functioneren.

We schieten daar bij Zevenellen sowieso niets mee op want vergunningen voor zware industrie op Zevenellen worden nu gewoon afgegeven terwijl het stelsel dat ons moet beschermen niet goed functioneert.

We vragen ons ook af of er een echte politieke wil is om te veranderen.17 jaar geleden concludeerde de Commissie Mans al flinke tekortkomingen bij het Vergunningen-, toezicht- en handhavingsstelsel. Commissie van Aartsen concludeert vervolgens in 2021 dat de knelpunten die al in 2008 benoemd werden nog steeds niet aangepakt zijn. Bij omgevingsdiensten is er is nog steeds sprake van onder meer fragmentatie en vrijblijvendheid, zijn vergunningeverlening, toezicht en handhaving onvoldoende effectief, er is onvoldoende kennis[1].
Een ander groot knelpunt dat wordt benoemd en nog onvoldoende onder ogen gezien wordt door zowel de gemeenten als de provincie is dat omgevingsdiensten echt onafhankelijk van de politiek moeten kunnen functioneren. Dat is nu niet het geval. Hoe mis het kan gaan blijkt wel bij RWE/Furec: omdat de politiek het belangrijk vindt dat chemisch industrieterrein Chemelot emissieloos wordt is besloten dat de vuilnisfabriek naar Zevenellen moet. De vergunningverlener van de Omgevingsdienst die, hoe is het mogelijk, tevens projectleider Zevenellen voor de provincie is, verleent vervolgens al een vergunning aan RWE FUREC zonder dat er duidelijkheid is over productieprocessen, over emissies en zonder advies van de objectieve Commissie MER. En niemand maakt zich er druk om dat dit echt niet kan.

- Niet alleen de omgevingsdiensten zijn niet instaat om voor de gezondheid van inwoners op te komen, ook de GGD kan haar rol als hoeder van de gezondheid van omwonenden van industrie niet waarmaken. Zij mist eveneens kennis en capaciteit op dit gebied. Medische milieukunde heeft geen prioriteit en is slechts een klein onderdeeltje van hun werk. En ook GGD's zijn daarnaast afhankelijk van opdrachten en financiering van gemeenten.

En met die punten zijn we er nog niet, maar ze raken wel de essentie wat dient te veranderen.
Voor wat nog meer moet gebeuren zie de landelijke actieagenda Industrie en Omwonenden van de minister van I & W[2]

Oproep aan de commissie

Geachte commissie fysiek, met dit position paper is een begin gemaakt. Maar om echt erin te slagen dat welvaart en welzijn in balans komen, moet tegelijkertijd ook de kern van het probleem worden aangepakt. Want als dat niet gebeurt worden de problemen niet opgelost en staan inwoners er weer alleen voor.
En daarvoor is politiek wil en inzet nodig. Want anders gebeurt weer hetzelfde als na Commissie Mans. Ook toen waren er allerlei werkgroepen en pilots om het stelsel te verbeteren, maar de problemen zijn na 17 jaar nog steeds niet opgelost.

Bij deze daarom een beroep aan u om dit patroon te doorbreken. Het vraagt veel aan doorzettingskracht en lef van een bestuurder want de geschetste problemen zijn zeer hardnekkig.

Wat wij van u vragen

1. Zet gezondheid, leefbaarheid en veiligheid van inwoners in relatie tot Zevenellen nadrukkelijk op de agenda.

[1] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/03/04/rapport-om-de-leefomgeving-omgevingsdiensten-als-gangmaker-voor-het-bestuur
[2] https://open.overheid.nl/documenten/dpc-51d3d22a48898ac29bcfcf622dda5f5522e482c9/pdf

- Stel op korte termijn een projectleider aan die zich hier expliciet mee bezighoudt. Het combineren van economische belangen en gezondheid bij één persoon, zoals tot nu gebeurt, werkt niet. Geef deze projectleider de opdracht om de volgende punten uit te voeren.

- Geef het RIVM opdracht om, op korte termijn onderzoek, naar de te verwachten cumulatieve emissies en stressoren van Zevenellen te laten uitvoeren en verwerk die in een GezondheidsEffectRapportage (GER)[3] Zevenellen.
  Actualiseer deze bij de komst van ieder nieuw bedrijf.
- Integreer de GezondheidsEffectRapportage in de beleidsvorming en in de vergunningen-toezicht- en handhavingsprocessen zodat af doende maatregelen genomen kunnen worden om negatieve gezondheidseffecten te voorkomen.

2. Steek uw nek uit, toon uw wil om ook welzijn van omwonenden van industrie te borgen, door extra stappen te zetten bij de hervorming van de omgevingsdiensten.
   - Zorg ervoor dat de omgevingsdiensten echt onafhankelijkheid worden. Het hetzelfde geldt voor de GGD's.
   - Zorg ervoor dat informatie over de gezondheidseffecten structureel en transparant onderdeel worden bij vergunningverlening, toezicht en handhaving.
3. Metingen
   - Neem zelf de verantwoordelijkheid voor de metingen. Zorg ervoor dat de verzameling en interpretatie van de data niet bij de bedrijven zelf ligt, maar bij een onafhankelijke partij.

Tot slot

Het position paper van de gemeente Leudal is een eerste stap. Wij ondersteunen de voorgestelde acties. Maar ze zijn nog te voorzichtig, te onvolledig en het duurt allemaal te lang. Ondertussen worden vergunningen verleend zonder transparantie, en zijn toezicht en handhaving niet op orde.

Daar moet nú iets aan gebeuren. Zevenellen kan zich alleen verantwoord ontwikkelen als gezondheid, transparantie, onafhankelijkheid en preventie centraal staan. Vertrouwen van inwoners kan allen groeien als de hiervoor geschetste kernproblemen worden opgelost

We hopen dan ook van harte dat u bij uw advies aan de gemeenteraad pleit voor de aanvulling van het position paper met de door ons voorgesteld aanpak zodat er een totaalaanpak komt die er voor zorgt dat inwoners weten dat de gemeente echt voor hen opkomt.

Dank u wel.

Namens Stichting Duurzaam Zevenellen

Marie-José Baur, voorzitter

[3] Voor een voorbeeld zie: https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/KN-2025-0020.pdf